

۱۱

استان یزد از نظر امکانات فرهنگی، فقیر است

یزد، شهر بی‌فرهنگسرا

آقای داستان نویس

معلم انشای بچه‌های بلاشهر

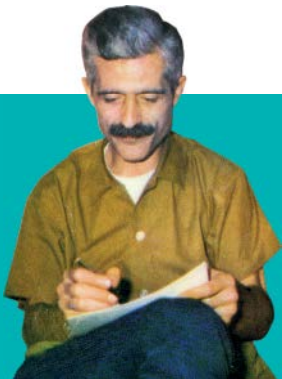
۲فرمانده در یک خط

۱۲

فرهنگ

سه‌شنبه ۱۸ شهریور ۱۳۹۹ :: شماره ۵۷۵۰

قلدری برای رضاشاه

امروز ۱۸ شهریور سالمرگ کلنل علیقلی وزیری است.

استاد علی‌نقی وزیری (۹مهر ۱۲۶۵ - ۱۸ شهریور ۱۳۵۸)، معروف به کلنل وزیری، از موسیقی‌دانان برجسته تاریخ موسیقی ایرانی است. کلنل که به سبب سال‌ها خدمت در ارتش و رسیدن به درجه سرهنگی یا همان کلنلی، به کلنل وزیری مشهور شده بود، عاشق موسیقی بود و سرانجام بین نظامی‌گری و کار موسیقی، دومی را برگزید.

علیقلی خان وزیری خدمت‌های مهمی به موسیقی ایران کرده‌است؛ از جمله این‌که نت‌نویسی را در سنت موسیقی شفاهی و سینه‌به‌سینه ایرانی رواج داد. همچنین با تأسیس مدرسه عالی موسیقی و بعدها عهده‌داری مدیریت مدرسه موسیقی دولتی (مدرسه موزیک نظام)، کوشید نوازندگان و موسیقی‌دانان موسیقی ایرانی را با مبانی نظری موسیقی و اصول آهنگسازی و ارکستراسیون غربی آشنا کند. نتیجه سال‌ها تدریس عاشقانه کلنل، شاگردانی شدند که بعدها بسیاری از آنان به استوانه‌های

استوار موسیقی ایرانی بدل شدند. از‌مره مهم‌ترین این شاگردان می‌توان از استادان روانشاد ابوالحسن خان صبا، روح‌ا... خالقی، موسی معروفی و اسماعیل مهرداد نام برد. استاد وزیری در نوازندگی تار و آهنگسازی نیز بسیار چیره‌دست بود. دخترک ژولیده، دو عاشق و سمفونی نخت از معروف‌ترین آهنگ‌های ساخته استاد وزیری است.

نقل است در زمستان ۱۳۱۳ یکی از شخصیت‌های خارجی مهمان رضاشاه بود. مقامات پیشنهاد کردند به هنگام صرف شام وزیری و ارکسترش در قصر حاضر شوند و در اتاق مجاور غذاخوری بنوازند.

این پیشنهاد به وزیری ابلاغ شد اما کلنل این کار را توهین‌آمیز دانست و تمرد امر کرد. مقامات که پیش از این‌ها از وزیری به دلیل اجرانکردن اوامرشان دل پری داشتند، فرصت را مناسب دیده و او را از ریاست هنرستان موسیقی برداشتند. این هنرمند بزرگ پس از ۳۰ سال تلاش بی‌وقفه ابلاغی از وزارت معارف دریافت کرد و خانه‌نشین شد و غلامحسین مین‌باشیان به جای او ریاست هنرستان را به عهده گرفت. به دستور او موسیقی ایرانی در هنرستان ممنوع شد و از هنرمندان این حوزه در بخش‌های دیگر استفاده کردند تا این‌که پس از وقایع شهریور ۱۳۲۰ و روی کار آمدن محمدعلی فروغی، کلنل وزیری در ۱۷ مهر ماه اداره موسیقی کشور، هنرستان عالی و موسیقی رادیو را به عهده گرفت و خالقی را به عنوان معاون خویش برگزید.

چه‌گوارای شرق

امروز سالگرد شهادت احمد شاه مسعود قهرمان ملی افغانستان است که هم مقابل کمونیست‌های شوروی ایستاد هم طالبان و آمریکا

گفت‌وگو با همسر احمد شاه مسعود رami توانید در صفحه ۱۲ بخوانید

کتاب‌ها چه می‌گویند؟

خواندن درباره احمد شاه مسعود اتفاق جذابی است. هر نویسنده و پژوهشگری که درباره‌اش کتاب نوشته، هر طرز فکر و نظری هم که داشته، از این نگذشته که مسعود بزرگ است و یک فرمانده قدر محسوب می‌شود. یک قهرمان که خوب می‌داند چگونه ایستادگی کند و از آنچه درست می‌داند، کوتاه نیاید.

کتاب‌های مطرح در ایران:

احمدشاه مسعود به روایت صدیقه مسعود

نویسنده: ماری فرانسواز کولومبانی

ترجمه: افسر افشاری

ناشر: نشر مرکز

کولومبانی روزنامه‌نگار مجله «ال» است و کتابش در سال ۲۰۰۵ جایزه ورنیه را از آن خود کرد. این کتاب به جنبه‌های شخصی زندگی مسعود می‌پردازد تا جنگاوری‌های او. «امتیاز این کتاب، در شناخت دنیای افغانستان از نگاه یک زن است، شناخت نسبی‌ای که پیشتر، با نگاه مردانه «خالد حسینی» به‌دست آمده بود حالا تا حدود زیادی برآیم کامل‌تر شده. خانم مسعود دخترپچهای پیش نبود که ناگهان کشور خود را در اشغال روسیه، کودتا و آماج تیرها و بمب‌ها می‌یابد و بعدتر هم همسر مردی می‌شود که تمام زندگی‌اش را می‌جنگد.»

فرمانده مسعود

نویسنده: ژیلای بنی یعقوب

ناشر: کتاب پارسه

از محمدحسین جعفریان مستندساز و شاعر ایرانی تا هیرومی ناگاکورا ژاپنی و خیلی‌های دیگر که مسعود را دیده‌اند، همه در این کتاب حضور دارند. بنی یعقوب مجموعه مصاحبه‌هایی را گرد آورده که هرکدام مثل قطعات یک پازل بزرگ کنار هم قرار می‌گیرند و تلاش می‌کنند چهره‌ای شفاف و واضح از مسعود ارائه کنند.

در پایتخت فراموشی

نویسنده: محمدحسین جعفریان

ناشر: سوره مهر

کتاب دربردارنده حاشیه‌نویسی بر سفر مشترک جعفریان با پرهوز افخمی به کابل و پنجشیر است. مستندهای ساخته‌شده توسط جعفریان درباره احمد شاه مسعود در دوران سیطره طالبان بر این کشور یکی از بدیع‌ترین جلوه‌های تصویری به جای مانده از مقاومت اسلامی مردمان این دیار فراموش شده در مقابل تحجر طالبانی به‌شمار می‌رود، می‌توان این شناخت دقیق جعفریان را لایه‌لای سطور کتاب مشاهده کرد. جعفریان در مقدمه این کتاب نوشته است: پیامد ترور مسعود، حادثه ۱۱ سپتامبر بود که پس از آن آمریکا به افغانستان حمله کرد. آمریکا و هم‌پیمانانش تومار طالبان را درهم پیچیدند و در کنفرانس بن مقرر شد حامد کرزای رئیس جمهور افغانستان شود. در شهریور ۱۳۸۱ دولت افغانستان و بنیاد تازه‌تأسیس احمدشاه مسعود نخستین سالگرد شهادت او را در مراسمی باشکوه گرامی داشتند؛ در جایی که تنها چند ماه از استقرار حکومتی جدید در کابل می‌گذشت و این مراسم در سال‌های بعد هم ادامه یافت.

کتاب‌های خارج از ایران

مسعود و آزادی

نویسنده: صالح محمد ریگستانی / انتشارات بنیاد مسعود

«شیر پنجشیر» (مجموعه عکس‌هایی از احمد شاه مسعود)

نویسنده: هیرومی ناگاکورا

تاریخ نظامی افغانستان از اسکندر کبیر تا سقوط طالبان

نویسنده: استفن ترنر

نامه‌های مسعود بزرگ

نویسنده: انجینیر محمد اسحاق

جنگ اشباح

نویسنده: استیون کول

حافظ صلحی سرگردان

نویسنده: راجر پلانک

تماشاخانه

آتنا آدینا

کارشناس تئاتر

بمب؛ یک عاشقانه تئاتری!

۷۵ سال پس از واقعه هولناک و فاجعه بمباران اتمی شهرهای هیروشیما و ناگازاکی ژاپن به دستور هری ترومن، رئیس جمهور وقت آمریکا، انگار بمب دیگری در میان جامعه انسانی رها شده است. بمبی جهانشمول‌تر با عواقبی بسیار وخیم‌تر که پس از شش ماه از حضورش مانند مرگ خاموشی از برخی انسان‌ها و مشاغل تنها سایه‌ای برجای گذاشته است.

از عواقب همین بمب است که به جز تغییر و تحولات ناگزیر زندگی و عادت به زیستی کروناپی، هر شغل و صنف و فعالیتی هم با تهدیدات و ضرر و زیان‌های فراوان مالی روبه‌رو شده؛ از جمله فعالیت‌های فرهنگی و هنری در سراسر جهان و به ویژه هنر تئاتر که وجود و بقای آن به نفس تماشاکر بسته است. بمب کرونا فراتر از تهدیدات شغلی، باعث سوالات چرایی و وجودی هم شده است، از جمله ضرورت برگزاری جشنواره‌ها و بود و نبود آنها. کم‌الین که جشنواره‌ها و رویدادهای بسیاری در جهان و از جمله ایران، لغو و به زمان دیگری موکول شده‌اند.

اما یکی از جشنواره‌هایی که هنوز تکلیف مشخص ندارد و شیوه و سازوکار برگزاری آن هم در حاله‌ای از ابهام قرار دارد، جشنواره تئاتر فجر به عنوان مهم‌ترین رویداد تئاتری کشور است. درحالی که دو ماه از معرفی دبیر این دوره جشنواره (حسین مسافرآستانه) گذشته اما هنوز خبری از معرفی دبیران بخش‌های مختلف و شرایط حضور آثار نیست. چندی پیش دبیر این جشنواره اعلام کرد که جشنواره در بخش‌های بسیاری به صورت مجازی برگزار خواهد شد و مدتی قبل از آن هم خبر از احتمال برگزار نشدن بخش بین‌الملل جشنواره داده بود که می‌تواند به معنای برپا نشدن بازار تئاتر باشد.

حال سوال اصلی اینجاست که وقتی در سال منتهی به جشنواره سی و نهم بسیاری از اجراها لغو شده و عده کثیری از هنرمندان تئاتر خانه‌نشین شدند، اگر بخش بین‌الملل که امکانی برای آشنایی با تئاتر جهان بود برگزار نشود و بازار تئاتر که فرصتی برای ارتباط با تولیدکنندگان خارجی بود اتفاق نیفتد، این جشنواره با چه رویکردی بنا دارد تا مجازی یا غیرمجازی برگزار شود؟

آیا اصلاً در این چند ماه، شرایط مناسب برای تمرین و اجرای نمایش فراهم بوده که مادر کمیت و کیفیت با آثاری شاخص و درجه یک برای حضور در جشنواره روبه‌رو باشیم؟ بخش مهمی از اعتبار جشنواره به حضور چهره‌ها و کارگردان‌های شناخته شده برمی‌گردد. در این مدت چه نمایش‌های مهمی روی صحنه رفته و چه هنرمندان معتبری کارهایی را اجرا کردند که منتظر ارائه آنها در جشنواره تئاتر فجر باشیم؟

به جز این‌ها اصلاً بستر سلامت و مناسبی برای همان برگزاری چندروزه جشنواره و بهسازی زیرساخت نمایش‌آتلاین تئاتر کنیم تا نه کرونا و نه هر مصیبت دیگر هنرمندان مان را این چنین دست‌به‌گریبان و بی‌خانمان نکند.